

Subvencions per a projectes d'investigació en matèria d'arqueologia i paleontologia
Informe de l'estat d'execució del projecte (anualitat: 2018 2019 2020)**Dades d'identificació del projecte**

Nom de la persona sol·licitant	NIF
ANNA MARIA PUIG GRIESENBERGER	40431499Y
(INSTITUT D'ESTUDIS EMPORDANESOS)	G17436064
Títol del projecte	Núm. expedient
La fundació de la parròquia de Santa Maria de Castelló d'Empúries (Alt Empordà). L'evolució dels edificis culturals (segles VIII-XV)	CLT009/18/00003

Descripció de l'estat d'execució del projecte (el camp de text és il·limitat):

En finalitzar l'any 2018, el primer del projecte quadriennal, s'han portat a terme dos treballs fonamentals de documentació de les restes arqueològiques recuperades en les campanyes realitzades en el jaciment localitzat a l'entorn de la Basílica de Santa Maria de Castelló d'Empúries. Aquestes campanyes, amb un antecedent a l'any 2006, són les que es varen realitzar durant el 2017 i el 2018 a l'espai del solar al nord de la Basílica. La campanya del 2018, realitzada entre els mesos de març i abril, no s'ha contemplat en aquest projecte, atès que ha estat totalment assumida per l'Ajuntament de Castelló, amb un pressupost d'uns 15.000 €. La memòria de la intervenció ha estat entregada als Serveis Territorials de Cultura de Girona el passat 10 de gener de 2019.

El primer dels treballs que es contemplen en aquesta primera anualitat són els d'anàlisi per datació radiocarbònica de 3 mostres extretes de la necròpolis localitzada en l'esmentat solar, estudi fet pel laboratori Beta Analytic el passat mes de novembre. Aquesta necròpolis, que es va descobrir l'any 2006, compta avui amb un total de 30 tombes repartides en una superfície de 50 m quadrats. Per les dades obtingudes, sabem que el cementiri funciona, almenys, al llarg de dues fases: la primera i la més antiga és la que s'estableix damunt del subsòl del lloc i es distribueix sobre el mateix d'una manera ordenada; la segona i la final és la que trobem ocupant el mateix lloc però amortitzant l'espai d'un fossat més antic, excavat en el subsòl, que travessa l'espai d'est a oest. Es tracta de tombes de perfil antropomorf tallades en el terreny geològic llimós; en els casos en què s'ha conservat, la coberta és de lloses de pedra i es tenen indicis que estaria tapada per un túmul de terra. Se suposa, també, l'existència d'alguna possible senyalització, si tenim en compte l'ordenació de les tombes i el fet que unes no afectin les altres. Les inhumacions estan col·locades seguint l'orientació habitual E/W, tot i que algunes infantils estan sensiblement esbiaixades a fi d'ocupar i aprofitar millor l'espai disponible entre les dels adults. Aquesta associació entre tombes infantils i d'adults ha portat a considerar que l'espai també estaria organitzat en base a grups familiars. Quant a la cronologia, s'ha hagut de recórrer a la datació per radiocarboni a la que ens hem referit, atès que per estratigrafia no es disposava de dades prou precises. Els resultats del C14 efectuat en les 3 mostres esmentades, juntament amb els proporcionats per anteriors mostres, permeten situar la primera fase de cementiri entre la segona meitat avançada del segle VII o VIII, i final del segle IX o X, grosso modo. Quant a la segona fase, els resultats ens situen entre final del segle X i la primera meitat del segle XI. Per a la primera fase proposem la relació del cementiri amb alguna ocupació antiga, de la que desconeixem l'entitat, a la que podrien correspondre els indicis localitzats durant la prospecció geofísica realitzada en el subsòl de la nau central de la Basílica l'any 2007. Per a la segona fase no hi ha cap dubte que hem d'associar el cementiri amb l'església preromànica, de la que tenim una primera referència documental de l'any 957.

El segon dels treballs realitzats és l'estudi "Caracterització de les produccions ceràmiques dels segles X-XI al NE català. L'exemple de la cellera de l'església de Santa Maria de Castelló d'Empúries (Alt Empordà)". El punt de partida d'aquest estudi són les ceràmiques recuperades en el rebliment de les sitges de la cellera localitzada en el mateix jaciment al que ens acabem de referir. A dia d'avui es coneix un total de 14 sitges, conjunt que s'han posat en relació amb la ocupació de l'espai de la sagrera de l'edifici romànic, temple que substitueix el preromànic de la fase anterior i que es consagra l'any 1064, segons la documentació conservada. La cellera, igual que el cementiri de la fase anterior, es concentra a l'espai al nord de l'església, just en el mateix lloc, i les sitges estan excavades en el terreny fins a trobar el subsòl natural, fet que malmet les tombes en gran manera. Com és habitual a l'època, entenem que la cellera es va disposar amb la intenció d'emmagatzemar els rèdits dels censos parroquials que cobrava la comunitat que regia el temple, i que depenia de la seu de Girona. Els materials ceràmics objecte de l'estudi corresponen, majoritàriament, al tipus conegut amb el nom d'espatulades, que són de pasta grollera, ja sigui en cuita oxidada com reduïda, i que s'acompanyen d'altres recipients de pastes similars que, a diferència, no presenten tractament decoratiu en superfície. Aquests tipus de vasos, en especial les

espatulades, ja fa uns anys que es reconeixen com un dels principals marcadors arqueològics d'aquest període. No obstant això, encara no se sap amb precisió quin era el seu lloc de producció, si hi havia un o més centres, la seva distribució i circuits comercials, ni la filiació. Si bé s'han fet alguns estudis a la zona de Barcelona, no disposem de caracteritzacions arqueomètriques de peces trobades a la zona del NE català que ens permetin establir comparacions amb produccions millor estudiades. El fet que a Castelló estiguin ben datades i que es disposi d'un conjunt força notable d'individus, és un bon punt de partida. El projecte, però, no només pretén estudiar aquest conjunt sinó també establir comparacions amb altres molt similars que han proporcionat excavacions recents realitzades en el territori immediat, com són el poble medieval de Santa Creu de Rodes (Port de la Selva, Alt Empordà), Sant Martí d'Empúries (L'Escala, Alt Empordà) i Besalú (La Garrotxa), i en determinats jaciments de la zona de la Catalunya del Nord (Vilarnau i el Camp del Rey), propers a la ciutat de Perpinyà. Amb tot això, es pretén obtenir una col·lecció de referència per a investigacions futures sobre aquest període cronològic a la zona. El total analitzat és de 40 mostres. La selecció dels fragments ha comptat amb l'assessorament del responsable de la unitat de recerca de la Universitat de Barcelona que s'està ocupant de l'estudi arqueomètric d'aquestes ceràmiques, l'ARQUB, el Dr. Jaume Buxeda, del Departament d'Història i Arqueologia de la Facultat de Geografia i Història. A la recerca s'ha sumat una doctorant, Marta Valls, estudiant de màster. El mètode d'anàlisi que s'ha escollit és el caracterització arqueomètrica per Fluorescència de Raigs X (composició química) i per Difracció de Raigs X (composició mineralògica) dels fragments. Durant les primeres setmanes de novembre s'han preparat les mostres i s'espera tenir els resultats en breu. La presentació dels mateixos està prevista en el congrés que es realitzarà els propers dies 21 i 22 de març: "II Congrés de l'Espai Català Transfronterer. Els segles VIII a l'XI a través de l'arqueologia"; la primera sessió del qual se celebrarà a Laroque-des-Albères i la segona a Castelló d'Empúries.

Cessió de drets (d'acord amb l'apartat 11. c) de la Resolució CLT/2219/2018)

Les persones físiques que siguin autores dels informes de resultats de les intervencions, de les memòries científiques amb els resultats de les intervencions, dels informes anuals sobre l'estat d'execució dels projectes (en el cas que contingui dades científiques) i de la memòria explicativa del compte justificatiu han de cedir, amb caràcter no exclusiu, els drets d'explotació de les dades incloses en aquests documents, amb caràcter indefinit i per a tots els països del món, per tal que el Departament de Cultura les pugui difondre per qualsevol mitjà.

Important: Les entitats privades han de lliurar aquest document a través de l'espai [Estat de les meves gestions](#) de Tràmits gencat (finestra "Documentació complementària de la justificació"). Les entitats públiques ho han de fer a través d'[EACAT](#) (tràmits >> els meus tràmits >> enviats >> Filtre: cercar per expedient >> requeriment de documentació).